

**СПІЛЬНЕ ЗВЕРНЕННЯ РАД МОЛОДИХ ВЧЕНИХ,
ЩОДО ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВИХ СТУПЕНІВ КАНДИДАТА АБО
ДОКТОРА НАУК**

**Міністру освіти і науки України
С. М. Шкарлету**

Копії:
Прем'єр-міністру України
Д. А. Шмигалю

Голові Верховної Ради України
Д. О. Разумкову

Шановний Сергію Миколайовичу!

У зв'язку зі зростанням соціальної напруги в науковому середовищі, яка пов'язана із завершенням перехідного періоду, впродовж якого є можливим присудження наукових ступенів кандидата або доктора наук згідно з Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою КМ України № 567 від 24 липня 2013 року, просимо врахувати нашу спільну позицію.

Захист дисертаційного дослідження та присудження наукового ступеня — це складний, довготривалий і, часом, нелінійний творчий процес, який почасти накладається на труднощі життєвого шляху кожної конкретної особи. В сучасній Україні цей процес ще більше загострюється перманентним реформуванням системи науки, зокрема і процесу присудження наукових ступенів, яке чимдалі, тим більше усуває з цієї сфери будь-які рештки правової визначеності. Остання тенденція найбільше дається взнаки саме сьогодні, коли завершення перехідного періоду для захистів за «старою» системою наклалося на світову пандемію коронавірусу, супроводжувану обмежувальними заходами, які суттєво затримують підготовку дисертаційних робіт, їх подальше проходження, захист та оформлення відповідних документів. На цілі місяці паралізується робота атестаційних органів та проведення експертиз робіт.

Експеримент з присудження наукових ступенів виявив істотні недоліки проєктованої нової системи захистів, для адекватної оцінки та усунення яких наразі зовсім бракує часу та ресурсів, а сам Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затверджений Постановою КМ України № 167 від 6 березня 2019 р., діятиме лише до кінця перехідного періоду. Одночасна втрата чинності зазначеного документа та попереднього Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою № 567 від 24 липня 2013 р., спричинить фактично повний правовий вакуум як для здобувачів ступеня кандидата наук, так і для здобувачів ступеня доктора філософії. Аналогічна ситуація складеться й для здобувачів ступеня доктора наук, стосовно яких взагалі не існує ніяких нових правил. Від 10 березня 2021 року спеціалізовані вчені ради припиняють прийом документів для захисту дисертацій, та разом з тим не створені нові спеціалізовані вчені ради для захисту докторів наук і навіть немає затверджених вимог до їх створення.

Неминуче втратить чинність і вся решта пов'язаних нормативних актів, які ґрунтуються лише на тимчасовій дії старого Порядку присудження наукових ступенів. До таких, наприклад, належить наказ МОН України № 1220 від 23.09.2019 р. “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук”, правові підстави дії якого і зараз вбачаються сумнівними.

Немає особливих надій і на якісну підготовку та швидке затвердження всього комплексу документів стосовно нової системи підготовки наукових кадрів. Тут не можна не відзначити очевидну низьку якість та несприйняття в академічних колах проєктів нормативних документів з цього питання, що вже кілька років напрацьовуються.

У ситуації, що склалася, більшість молодих вчених не бачить жодної альтернативи суттєвому продовженню перехідного періоду, адже якщо він таки завершиться 1 липня цього року, як це передбачено нормою п. 7 ч. 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України “Про вищу освіту”, то це не призведе ні до чого, окрім повної паралізації системи та провалу відповідної реформи. У світлі ж листа МОН України про діяльність спеціалізованих вчених рад № 1/11-328 від 20 січня 2021 року можна цілком очікувати, що ознаки глибокої кризи стануть

наочними вже 11 березня цього року — дати, з якої МОН України збирається припинити приймати повідомлення спеціалізованих рад про прийняття дисертацій до захисту і призначення офіційних опонентів.

У зв'язку із зазначеним пропонуємо Очолюваному Вами Міністерству ініціювати і повністю координувати процес невідкладного внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” задля відкладення терміну, передбаченого п. 7 ч. 2 Перехідних та прикінцевих положень цього закону принаймні до кінця 2023 року. Таке відтермінування дасть змогу уникнути катастрофічних наслідків для сфери підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації та створить передумови для її системного, поетапного реформування та адаптації до кращих європейських практик.

Окремо варто звернути увагу на недоцільність прив'язки терміну дії відповідного перехідного положення саме до видачі дипломів кандидатів та докторів наук за старою системою, адже згідно з законодавством науковий ступінь може вважатися присудженим з дати набрання чинності наказом МОН України про його затвердження, і немає жодної потреби обмежувати строки видачі дипломів стосовно наукових ступенів, присуджених в період чинності відповідного Порядку.

Спільне Рішення ухвалено 25.01.2021 року.

З повагою,

Голова Ради молодих вчених
Національної академії наук України

О.Є. Волков

Голова Ради молодих вчених
Національної академії медичних наук України

А.В. Рибачук

Голова Ради молодих вчених
Національної академії педагогічних наук України

І.Г. Губеладзе

Голова Ради молодих вчених
Національної академії аграрних наук України

Т.Р. Грищенко

Голова Ради молодих вчених
Міністерства освіти і науки України

О.П. Ващук